

FJP - prosojnice izpitna vprašanja

Osnove splošnega davčnega prava (70/70)

1. Navedite vrste javnih prihodkov in enega izmed njih podrobno razložite

Javni prihodki so sredstva, ki jih javna oblast zbere oz. pridobi z namenom financiranja izvrševanja javnih nalog, ki omogočajo zadovoljevanje javnih potreb.

Glede na pravni naslov pridobivanja prihodkov, se le-ti delijo na izvirne (originarne) in izvedene (derivativne).

Izvirni (originarni) so tisti prihodki države oz. lokalne skupnosti, ki jih le-ta pridobiva iz naslova gospodarske dejavnosti (poslovanje raznih državnih podjetij) ali iz naslova lastniinske pravice (npr.: stanarine za oddano stanovanje).

Izvedene (derivativne) pa država oz. lokalna skupnost pridobiva na podlagi javnopravnih predpisov – med temi prihodki so na prvo mesto uvrščene davščine. Država pri pridobivanju izvedenih prihodkov uresničuje t.i. finančno suverenost. Izvedeni se imenujejo zato, ker so pridobljeni na podlagi ekonomske moči posameznih davčnih zavezancev.

Glede na kontinuiteto pobiranja so javni prihodki redni in izredni.

redni prihodki, to so tisti, ki dotekajo iz trajnih virov na podlagi predpisov z načeloma trajno veljavo in jih lahko praviloma predvidevamo. To so: davščine (davki, prispevki in takse) in denarne kazni; redni dohodki od javnega premoženja (zlasti državnega); lastni (izvirni) dohodki državnih organov in zavodov (t.i. upravni dohodki) npr.: od prodaje publikacij.

izredni prihodki, ki se ne pobirajo trajno, temveč predhodno ali za kako posebno priložnost. Ti so lahko predvidljivi (npr.: samoprispevek) ali pa nepredvidljivi (npr.: nepredviden presežek zaključnega računa. K izrednim prihodkom prištevamo izredne davščine, dediščine.. Glede na subjekte ločimo **prihodke od pravnih oseb** in **prihodke od fizičnih oseb**.

Glede na refundiranje so javni prihodki **povratni ali nepovratni**. Po obliki in glede na upravičenca do teh sredstev poznamo **denarne, naturalne, prihodke države in prihodke ožjih teritorialnih enot**.

Parafiskalni prihodki so neproračunski javni prihodki, ki imajo najrazličnejše označbe kot npr. dodatni davki, prispevki, kotizacije, takse itd...

Gre torej za posebne oblike obdavčitve v neposredni ali posredni oblike. Plačevanje parafiskalnih prihodkov je obvezno, zagotovljeno s prisilo, enako kakor pri vseh drugih dajatvah.

Parafiskalni prihodki imajo namen trošenja je vnaprej določen, so destimirani prihodki, obveznost plačevanja parafiskalnih prihodkov ni določena s predpisi državnega organa, se ne pojavljajo kot prihodki proračuna in javnopravnih teles, obveznost plačevanja bremeni določen krog uporabnikov, ki so povezani z ekonomskimi, socialnimi in drugimi interesi. Parafiskalne prihodke lahko razdelimo na dve skupini, in to na ekonomsko skupino in t.i. socialno skupino.

V prvo skupino spadajo : dajatve(darila) določenim ustanovam, kot so npr. zbornice, zavodi in različna združenja ekonomskega pomena.

V drugo skupino bi lahko vključili dajatve za potrebe socialne pomoči in zaščite, prosvete, znanosti, zdravstva itd. Takšne dajatve so v sodobnih državah nujne, ker proračun države ne more pokrivati vseh teh stroškov.

2. Pojasnite Wagnerjev model štirih skupin davčnih načel in eno skupino podrobno razložite (od 23 dalje)

V davčnih načelih so vsebovana priporočila zakonodajalcu oziroma davčnim organom, kakšni naj bodo davki, da bodo finančno izdatni, gospodarsko spodbudni, socialno pravični in davčno tehnično primerni. Ne glede na to, kakšne učinke naj doseže neki davčni sistem, tj. fiskalne in druge, pa se povsod uveljavljajo nekatera splošno veljavna načela(po prvotno izdelanem modelu nemškega ekonomista Adolfa Wagnerja iz druge polovice 19. stoletja)in so:

- **Finančno - fiskalna načela** (načela izdatnosti in elastičnosti davkov),
- **Ekonomsko - politična** (gospodarska) načela (izbira davčnih virov in vrste davkov, učinkovitost, zmernost, stabilnost, prilagodljivost)
- **Socialno - politična načela**, (univerzalnosti in enakomernosti, načelo davčne privlačnosti)
- **Davčno-tehnična** (upravna) **načela** (zakonitost, udobnost in minimalni stroški)

1. Finančno – fiskalna načela:

a) Načelo izdatnosti/zadostnosti:

Wagner je menil, da je to najvišje načelo, vendar danes to stališče ni prevladujoče.

Okoliščina, kolikšen delež javnih prihodkov se pridobi z davki, ni relevantna. Davek mora biti takšen, da dosega raven javnih dohodkov, torej, da omogoča zadostno zbiranje sredstev, ki so potrebna za financiranje javnih nalog.

b) Načelo prilagodljivosti/izdatnosti:

Razlog za to načelo je spreminjanje obsega javnih nalog. Problem predstavlja različna stopnja elastičnosti posameznih davkov. Davki morajo biti takšni, da so se sposobni prilagoditi oz. uspešno reagirati na vsakokratne spremembe višine javnih odhodkov.

3. Pojasnite razliko med davčno pravnim in davčno dolžniškim razmerjem

Davčno – pravno razmerje je širši pojem in je sestavljeno iz dveh delov : formalnega in materialnega dela. Davčno dolžniško razmerje predstavlja ožji pojem in je sestavljeno iz enega dela: materialnega dela.

Subjekti davčno – pravnega razmerja so:

*davčni zavezanec in

*javnopравни organ, ki je pooblaščen zbirati in uporabljati sredstva, zbrana za davki.

Subjekti davčno – dolžniškega razmerja so:

*davčni dolžnik in

* davčni upnik.

4. Navedite institute (elemente) davčnega prava in enega podrobno obrazložite (53 naprej, davčno izrazoslovje v knjigi)

Institutu davčnega prava so:

Davčni objekt, davčno dolžniško razmerje, davčna osnova, davčna stopnja, davčne olajšave, davčne spodbude, interna(dvojna) večkratna obdavčitev in davčno poroštvo.

Davčne olajšave : ekonomski, socialni in včasih tudi davčno –tehnični razlogi terjajo od države, da uvede za posamezne davčne zavezance davčne oprostitve in olajšave. Davčne oprostitve in olajšave morajo biti upošteevane pri davčnih načelih splošnosti in enakomernosti. Ločimo več vrst davčnih oprostitvev; kot npr. splošne, posamezne, osebne, mešane, trajne, začasne ali enkratne. Podobno delimo tudi davčne olajšave, kjer gre za delno oprostitvev plačila davkov.

5. Vrste upravnih aktov v davčnem postopku (poglavje 8, ZDavP, ZUP)

Splošni upravni postopek predstavlja skupna splošna procesna(postopkovna) pravila. Davčni postopek je urejen v [Zakonu o davčnem postopku](#), ki vsebuje posebna postopkovna pravila, po katerih mora postopati davčni organ, kadar odloča o obveznostih in pravicah posameznikov, pravnih oseb in drugih strank v postopku pobiranja davkov. Če gre za izražanje volje oblasti preko finančnega organa in to na področju javnega prava, govorimo o upravnem aktu v davčnem postopku. Vrste upravnih aktov so :

- pozitivni (dovoljuje zahtevek)
- negativni (zavrača zahtevek)
- ugodni (podeljujejo pravice davčnemu zavezancu)
- neugodni (nalagajo obveznosti davčnemu zavezancu)
- deklaratorni (utrjuje že obstoječe pravno razmerje)

- konstituirani (odložitev plačila)
- akti trojnega delovanja
- akti s kratkotrajnim delovanjem
- nepremoženjsko pravni akti
- premoženjsko pravni akti.

Nekateri deli davčnega postopka v ZDavP-2 niso urejeni oziroma so urejeni le delno, zato se subsidiarno uporabi ZUP (vabila, zapisnik, dokazni postopek, upravne overitve, pritožbeni postopek, izredna pravna sredstva)

Mednarodno dvojno obdavčenje in načini njegove odstranitve (28/28)

6. Mednarodno dvojno obdavčenje - pojem in vrste dvojnega obdavčenja (knjiga str 9,63,103,109)
7. Vzroki in učinki dvojnega obdavčenja (10-15)
8. Merila in metode izogibanja dvojnemu obdavčenju (16-27)

Izogibanje plačevanja javnih dajatev (24/24)

9. Izogibanje plačevanja javnih dajatev – pojem, odnos davčnih zavezancev, zakonito – nezakonito (2- 4, knjiga)
10. Pojasnite utemeljenost plačevanja davkov in načine izogibanja (5-6, knjiga)
11. Kateri so vzroki za odpor plačevanja davkov (7-14)
12. Načini izogibanja plačevanja davkov in kako to preprečevati (15-24)

Davčna reforma 21. stoletja (16/16)

13. Vsebina reforme davščin po predlogu OECD (1-8)
14. Navedite probleme, ki jih je potrebno odpraviti in dva izmed njih opišite (9-16)

Družina v finančnem sistemu (28/28)

15. Razlogi za poseganje države v družino z davčnimi in drugimi mehanizmi (1-6)

- Družina je naravna in temeljna celica države in ena najpomembnejših virov reprodukcije članov družbe zato država družino in zakonsko zvezo vključuje v davčni sistem in jim nudi posebno varstvo (olajšave) ter tako zagotovi pogoje za izboljšanje življenjske ravni
- Vsaka država mora s svojo politiko in različnimi instrumenti zagotoviti obstojnost zakonskih zvez in družin in zagotoviti pogoje za povečanje števila družin, njihovih družinskih članov in zakonskih zvez
- Naloga države je, da enakomerno razporedi davčno breme na vse člane družbe, torej tudi na družine in zakonske zveze, pri tem pa mora spoštovati načelo pravičnosti. Enakomernost pa se doseže z uporabo različnih meril
- Pri vsaki kategoriji dohodka, je dohodek na glavo prebivalca pri družinah z otroci nižji od dohodka zakonske zveze oz. zakoncev, zato poskuša država z močnejšim obdavčenjem zakonskih zvez enakomerneje porazdeliti breme javnih dajatev

S sklenitvijo zakonske zveze se davčna moč zakoncev v primerjavi s tisto, ki so jo imeli pred sklenitvijo zakonske zveze spremeni. Lahko se:

- povečuje - skupni dohodek , ki zakoncema ostane po pokritju skupnih stroškov, je torej v odnosu do posameznega dohodka praviloma večji ali

- zmanjšuje - skupni dohodek se lahko tudi zmanjša, če je eden od zakoncev npr. nezaposlen in mora drugi zakonec prevzeti obvezo njegovega vzdrževanja

Pojavlja pa se tudi nova statusna oblika in sicer zunajzakonska skupnost, ki pa je izenačena z zakonom oziroma družino.

16. Pogoji in načini poseganja države v družinska razmerja s finančnimi mehanizmi (7-13)

- Davčni položaj družine, zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti je določen v Ustavi, zakonih in v pravnem sistemu na splošno, razen tega pa imajo pomemben vpliv tudi pravna praksa, sodne odločbe in strokovna tolmačenja Ustavnih in zakonskih določil.
- Ustava RS vsebuje načelo obdavčitve po gospodarski (kupni) moči, namreč skupnost zakoncev zagotavlja tudi s pomočjo davčne politike boljše življenjske pogoje in pogoje za uspešnejše gospodarjenje

Instrumenti s katerimi država med različnimi kategorijami prebivalcev izravnava davčno breme so:

- davki
- davčne olajšave
- posebni temeljni izdatki iz področja proračunske politike
- javni stroški oziroma izdatki

Država lahko uporabi fiskalne instrumente prerazporeditve v korist družin :

-z ukrepi proračunske politike - transforni izdatki so denarne dajatve države zasebnemu sektorju (gospodinjstvu) in družbam oziroma javnim zavodom (subvencije) iz proračuna ali iz določenih skladov, brez, da ti za to vračajo državi materialno ali neko drugo protidajatev.

Najpomembnejše oblike transfornih izdatkov:

- otroški dodatek, ki ga država izplačuje družinam ali materi (ali očetu) samohranilki, kot pomoč za vzgojo in izobraževanje otrok
- subvencioniranje solidarnostnih stanovanj, ki jih uporabljajo družine
- država sodeluje pri financiranju izobraževanja in s tem omogoča enake možnosti pridobivanja znanja

-z ukrepi davčne politike:

- oprostitev plačila določenega davka ali samo dela davka se običajno nanaša na davek na dediščine in darila po katerem so zakonec in potomci, pod določenimi pogoji tudi sorodniki iz drugega dednega reda oproščeni plačila tega davka
- oprostitev dela dohodka od obdavčitve ali oprostitev dela davka posamezniku, ki je poznana pod imenom splitting in temelji na načelu, da se davek odmeri in plača po gospodarski moči, v obdavčljivo moč se ne vključuje znesek, ki je enak za vse zavezance – eksistenčni minimum.

17. Navedite modele obdavčitve družin in enega obrazložite z računskim primerom (14-19)

- individualno obdavčenje - davčni zavezanec posameznik
- kumulativno obdavčenje - davčni zavezanec družina
- delni splitting – davčni zavezanec družina – dohodek se deli na dva
- popolni splitting – davčni zavezanec starši – dohodek se deli s skupnim številom članov
- splitting ob upoštevanju netržnega dohodka (npr. nezaposlena žena)

- splitting iz milosti (običajno eno leto po smrti zavezanca)

Splitting je eden od ukrepov finančne izravnave davčnega bremena, ki se uporablja pri obdavčitvi družin.

Metoda splitting temelji na ideji, da partnerji, ki živijo v družini, zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti tvorijo načeloma skupnost pridobivanja dohodka in porabe, ker je družina temeljna socialno - ekonomska enota in se uporablja samo takrat, kadar živijo v skupnem gospodinjstvu.

Primer popolnega splittinga ob upoštevanju odstotka davka na dohodek:

- 50.000 20 %
- 50.000 - 100.000 40%
- 100.000 – 150.000 60%
- 150.000 dalje 80%

M (dohodek = 50.000) - kot posameznik davčni dolg 10.000

+

Ž (dohodek = 50.000) - kot posameznik davčni dolg 10.000

+

O - 1 (dohodek = 0)

+

O – 2 (dohodek = 0)

Dohodek 100.000 :4 = 25.000 __ __ lestvica 20% __ __ davek znaša 5.000

V primeru popolnega splittinga je davčno breme družine najmanjše

18. Položaj družin v fiskalnem sistemu Slovenije (20-24)

Slovenska davčna pravna ureditev omogoča družini na področju obdavčitve dohodkov tako imenovane **posredne davčne ugodnosti** v obliki :

- Olajšave za vzdrževane družinske člane in sicer za vzdrževanega družinskega člana in prvega otroka v višini 10% povprečne plače zaposlenih v RS, za vsakega naslednjega otroka se olajšava poveča za 5%
- Za otroka z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem ali telesnem razvoju znaša olajšava do 50%
- Zunajzakonski partner je davčno izenačen z zakoncem
- Prejemki študentov in dijakov, ki prejemajo dohodke preko študentskih organizacij pa so obdavčeni le če presegajo 60% letne plače zaposlenih v RS

Obdavčitev porabe - **plačevanje davka po znižani – 5% davčni stopnji**. Določene oprostitve zadevajo le invalidnega otroka ali zakonca:

- nakup otroških stvari (garderoba, igrače, ki nosijo oznako dobra igrača, šolske potrebščine, računalnike)
- staršem s tremi ali več otroci je omogočen nakup osebnega vozila enkrat v petih letih

Področje **obdavčitve dedovanja in neodplačnega prometa** v prvem dednem redu je davka prosto.

Država nudi v obliki **subvencioniranja** denarna nadomestila v obliki družinskih prejemkov.

Plačujejo se materam in očetom za čas zadržanosti od dela:

- staršem pripada tudi starševski dodatek v obliki pomoči ob in po rojstvu otroka.
- ob rojstvu otroka prejme družina pomoč za opremo novorojenca.
- za vzdrževanje otroka se zagotavlja družini sopolnilni prejemek kot otroški dodatek
- novejša subvencijska oblika je dodatek za nego otroka, ki je namenjen za nego hudo bolnega otroka ali otroka s hudo telesno prizadetostjo in nadomešča povečane stroške, ki jih ima družina zaradi varstva in nege takšnega otroka.
- del materialnih pogojev študentov se zagotavlja s subvencioniranjem študentske prehrane

Davek na premoženje (17/70 FDE)

19. Pojem davka na premoženje in njegove značilnosti (1-2, knjiga)
20. Navedite vrste davkov na premoženje in dvoje izmed njih podrobno obrazložite (3-10)
21. Pojasnite pri premoženjskih davkih nekatere pojme: davčna osnova, davčni zavezanec, davčna tarifa (11-13, knjiga)
22. Pojasnite teorije (opravičila, utemeljitve) pobiranja davkov na premoženje (14-17, knjiga poglavje 5.3)

Enotno obdavčenje gospodarskih družb in škodljiva davčna konkurenca (19/19)

23. Navedite in pojasnite štiri različne možnosti bodoče ureditve enotnega davčnega sistema v EU (1-6)
24. Dejavniki zaradi katerih se EU nagiba k enotnemu pristopu obdavčenja (7-12)
25. Škodljiva davčna konkurenca in prizadevanja za njeno odpravo (13-19)

Obdavčenje in tuja vlaganja (29/29)

26. Pojem in dejavniki, ki pospešujejo tuja vlaganja (3-9)
27. Stroški in koristi davčnih spodbud (10-11)
28. Nekateri pogledi na temeljne davčne spodbude (12-20)
29. mednarodni vidik davčnih spodbud (21-24)
30. Načrtovanje davčnega sistema, ki bi bil privlačen za tuje vlagatelje (25-29)

Proračunski sistem Slovenije (35/35)

31. Splošne misli o proračunu (1-7)
32. Temeljni pojmi o proračunu (8-14)
33. Proračunska načela (15-25)
34. Postopek sprejemanja in izvajanja proračuna (15-29)
35. Proračunski notranji in zunanji nadzor (sklepne misli, knjiga)

Proračunski sistem Republike Slovenije (51/51)

36. Pojem proračuna in njegovi dokumenti (1-7)
37. Sestavni deli proračuna in klasifikacija (8-16)
38. Postopek, izvrševanje in zaključni račun proračuna ter njegovi uporabniki (17-22)
39. Proračun Slovenije – njegove stopnje, naloge ministrstva za finance, proračunski nadzor (23-30)
40. Proračunska načela (31-38)
41. Postopek sprejemanja in izvajanja proračuna v Sloveniji (39-51)

Proračunski sistem EU-1 (52/52)

42. Uvodne misli ter temeljni pojmi (1-7)
43. Proračunski prihodki in odhodki (8-139)
44. Proračunska načela (14-16)
45. Postopek sprejemanja proračuna (17-25)
46. Izvajanje proračuna – institucije in organi (26-33)
47. Ostale institucije EU, ki skrbijo za izvajanje proračuna, naštejite in obrazložite jih (34-39)

48. Reforma proračunskega sistema financiranja EU (ABB metoda in njegova nomenklatura, boj proti proračunskim prevaram, sankcije in sklepne misli (41-48)

Proračun EU

49. Uvodni pojmi in načela proračuna, njegov postopek

Proračun EU je akt EU, s katerim so predvideni prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki za eno leto. Proračun Evropske skupnosti temelji na prerazdelitveni funkciji. Finančni sistem Evropskih skupnosti temelji na odločitvi držav članic o načinu in maksimalni višini prihodkov Skupnosti in pristojnosti, da odloča o svojih izdatkih, pri čemer mora upoštevati višino proračunskih prejemkov.

Proračun temelji na spoštovanju proračunskih načel. Proračunska načela so naslednja:

- Načelo enotnosti proračuna
- Načelu časovne specialnosti
- Načelo predhodnosti proračuna
- Načelo proračunske enotnosti in popolnosti
- Načelo vesplošnosti
- Načelo uravnoveženosti
- Načelo ločenosti
- Varčnost in gospodarnost
- Načelo bruto izkazovanja
- Načelo stvarne specialnosti

PREDLOG PRORAČUNA KOMISIJE:

Vse institucije in organi EU v skladu s svojimi notranjimi postopki pripravijo ocene za predlog proračuna, in sicer najpozneje do 1. julija. Komisija te ocene združi v letni „predlog proračuna“, ki ga predloži Svetu in Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. septembra. V praksi pogosto predloži predlog proračuna že pred koncem aprila/začetkom maja.

OBRAVNAVA PRORAČUNA V SVETU:

Svet sprejme stališče o predlogu proračuna, vključno z morebitnimi spremembami, ter ga predloži Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. oktobra. Svet tudi obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje svojega stališča.

OBRAVNAVA PRORAČUNA V PARLAMENTU:

Parlament v 42 dneh bodisi sprejme proračun na oktobrski obravnavi, bodisi pošlje proračun s svojimi spremembami nazaj v obravnavo Svetu. Svet lahko v desetih dneh sprejme spremembe in s tem tudi predlog proračuna.

SPRAVNI ODBOR:

Če Svet ne sprejme sprememb Parlamenta, se skliče sestanek Spravnega odbora, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število članov, ki predstavljajo Evropski parlament. Naloga Spravnega odbora je, da v 21 dneh pripravi skupni predlog. Ko Spravni odbor v začetku novembra doseže soglasje o skupnem predlogu, ga morata Svet in Parlament v 14 dneh ali potrditi ali zavrniti. Parlament lahko sprejme proračun, tudi če je Svet zavrnil skupni predlog. Če eden od obeh – Svet ali Parlament – zavrne skupni predlog, medtem ko drugi ne sprejme nikakršne odločitve, se proračun zavrne in Komisija mora pripraviti nov predlog proračuna.

V proračunskem postopku je treba razlikovati med obligatornimi in ne-obligatornimi izdatki. **Obligatorni izdatki** so tisti, ki jih je na temelju pogodbe ali pravnega akta, izdanega na podlagi pogodbe možno opredeliti kot nujne. Sem spadajo zlasti izdatki na agrarnem trgu.

Ne-obligatorni izdatki so vsi drugi izdatki, ki jih na temelju pogodbe ali pravnega akta, izdanega na podlagi pogodbe, ni možno opredeliti kot nujne.

50. Proračun EU 2010 – perspektive, prejemki in izdatki

Evropski parlament je v drugem branju decembra 2009 v Strasbourgu sprejel proračun Evropske unije za leto 2010. Proračunska plačila (odhodki) so znašala 122,9 milijarde evrov ali 1,04 bruto nacionalnega proizvoda EU, obveznosti (prihodki) pa 141,4 milijarde evrov. Proračun EU za leto 2010 podpira področja, ki jih je Evropski parlament označil za prednostna, predvsem energijo in podjetništvo. S proračunom za leto 2010 je EU želela spodbuditi konkurenčnost evropskega gospodarstva in zagotoviti dovolj sredstev za ukrepe za izhod iz gospodarske krize.

Finančna perspektiva je večletni finančni okvir, ki ga sprejemata Svet in Evropski parlament po posebnem zakonodajnem postopku. Svet odloča soglasno po odobritvi Evropskega parlamenta, ki jo ta sprejme z večino svojih članov.

V večletnem finančnem okviru se določijo:

- letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za prevzem obveznosti po vrstah odhodkov
- letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila.

PREJEMKI EU:

- **Tradicionalna lastna sredstva** (TLS) – sestavljajo jih pretežno dajatve na uvoz izdelkov iz držav, ki niso članice EU. V proračun prispevajo približno 12 % skupnih prihodkov.
- Sredstva, ki temeljijo na **davku na dodano vrednost** (DDV), so enotna odstotna stopnja, ki se pobere od prihodkov vsake države članice iz usklajene osnove za odmero DDV. Sredstva iz naslova DDV obsegajo 11 % skupnih prihodkov.
- Sredstva, ki temeljijo na **bruto nacionalnem dohodku** (BND), so enotna odstotna stopnja, ki se pobere od BND vsake države članice. Čeprav je to izravnalna postavka, je postala največji proračunski vir in danes zajema približno 76 % skupnih prihodkov.
- V proračun se stekajo tudi drugi prihodki, kot so davki na plače, ki jih plačujejo uslužbenci EU; prispevki držav, ki niso članice EU, v nekatere programe EU; globe, naložene podjetjem, ki kršijo konkurenčno ali drugo zakonodajo. Ti različni viri znašajo okoli 1 % proračuna.
- Posojila

IZDATKI EU:

- Izdatki za kmetijsko politiko,
- Izdatki za strukturno politične ukrepe,
- Izdatki za področja notranje politike

- Izdatki za zunanjo politiko

- Predpristopna pomoč

- Izdatki za širitev

- Izdatki za administracijo

- Devizne rezerve

51. Proračunski izdatki, poraba in nadzor

PRORAČUNSKI IZDATKI OZIROMA PORABA EU:

- Izdatki za kmetijsko politiko,
- Izdatki za strukturno politične ukrepe,
- Izdatki za področja notranje politike

- Izdatki za zunanjo politiko

- Predpristopna pomoč

- Izdatki za širitev

- Izdatki za administracijo

- Devizne rezerve

Dejavnosti in projekti, financirani iz proračuna EU, odražajo prednostne naloge, ki jih je v danem trenutku določila Evropska unija. Te naloge so razvrščene po šestih širokih skupinah porabe (znanih kot „razdelki“) in po 31 različnih področjih. Proračun EU financira dejavnosti in projekte na področjih politik, v zvezi s katerimi so se države EU dogovorile za ukrepanje na ravni Unije. Države EU so se odločile, da bodo v obdobju 2007–2013 namenile znaten del svojih skupnih prizadevanj in proračuna EU ustvarjanju večje **gospodarske rasti**, povečanju števila **delovnih** mest ter **kohezijjski politiki**. Obstajajo pa tudi druge politike, pri katerih se države EU niso odločile za ukrepanje na ravni Evropske unije (npr. nacionalne socialno-varstvene, pokojninske, zdravstvene in izobraževalne sisteme). **Načelo subsidiarnosti** zagotavlja, da Unija ukrepa le, če in kolikor države članice ciljev predlaganih ukrepov ne morejo zadovoljivo doseči na centralni ravni ali na regionalni in lokalni ravni ter se ti cilji zaradi obsega ali učinkov predlaganih ukrepov lažje dosežejo na ravni Unije. Letni proračun EU ustreza približno 1 % nacionalnega bogastva Unije, kar je približno 244 EUR na državljana EU. Ta denar se porabi za izboljšanje vsakdanjega življenja ljudi.

Poraba EU v % (2007–2013):

44,6 % Konkurenčnost in kohezija

42,5 % Naravni viri: kmetijstvo, razvoj podeželja

1,3 % Državljanstvo, svoboda, varnost in pravica

5,7 % EU kot globalni akter

5,9 % Drugo, vključno z upravnimi odhodki

NADZOR NAD PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV EU:

Notranji nadzor je okrepljen s sklopom jasnih meril, predhodnim in naknadnim nadzorom s strani vodstva, neodvisnimi notranjimi revizijami na podlagi ocen tveganja ter rednim poročanjem o dejavnostih posameznim komisarjem. Od leta 2002 vsi oddelki Komisije (to so generalni direktorati - pristojni za posamezna področja) predložijo članom Komisije letno poročilo o delu ter v njem navedejo svoje dosežke v zadevnem letu in predloge za odpravo morebitnih pomanjkljivosti. Sintezno poročilo se nato pošlje Parlamentu in Svetu. To poročilo je zdaj eden od temeljev, na katerem Evropsko računsko sodišče osnuje svojo letno izjavo o zanesljivosti v zvezi s tem, kako EU upravlja svoja sredstva.

SOCIALNO ZAVAROVANJE (KOT OBLIKA JAVNE PORABE)

52. Temeljne ideje socialnega zavarovanja

Poznamo tri temeljne ideje : **varčevanje, zavarovanje, socialno zavarovanje.**

- **varčevanje** – to je odpoved porabe v sedanjosti z namenom, da bi se lahko poraba zagotovila v prihodnosti, poznamo preventivno in represivno varčevanje; seveda se varčevanja ne morejo posluževati ogrožene socialne skupine zaradi nezadostne ekonomske moči v sedanjosti.
- **zavarovanje** – to je konkretna oblika zavarovalne pogodbe oz. zavarovalnega pogodbenega razmerja med zavarovalnico oz. zavarovateljem na eni strani in skleniteljem zavarovanja na drugi; osnovna ideja je, da se v denarnih skladih zbirajo sredstva na osnovi načela vzajemnosti, iz njih pa se potem pokriva materialna in druga škoda, ki je nastala posameznikom.

Ločimo med **pogodbenim** in pa **socialnim zavarovanjem**.

Pogodbeno zavarovanje - je zavarovanje, ki se sklepa na podlagi svobodne volje posameznika; deli se na premoženjsko zavarovanje, ter osebno zavarovanje; temelji na predpostavki, da zavarovanci razpolagajo z zadostnimi sredstvi za plačilo premij zavarovalnica; slabost pogodbenega zavarovanja je veliko število ljudi brez zadostnih sredstev.

- **socialno zavarovanje** - zavarovanje, ki skuša neposredno varovati neko družbeno skupino in izvira iz načela solidarnosti - dohodek je osnova za višino premije, ki jo mora zavarovanec plačevati; v Sloveniji je javni sistem socialne varnosti organiziran v 5 panog, sestavljajo ga: pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, ter zavarovanje za primer brez zaposlenosti, socialno varstvo, družinsko varstvo; cilj je zagotovitev določene stopnje socialne varnosti posameznika, skupine ali celotnega prebivalstva; socialno zavarovanje je obvezno.

53. Načela socialnega zavarovanja (8-11)

Poznamo tri načela socialnega zavarovanja :

- 1. Načelo pomoči**
- 2. Načelo zavarovanja**
- 3. Načelo ponudbe**

- **Načelo Pomoči**

Uporabi se takrat, ko koristnik pomoči lahko dokaže, da nima sredstev ali pa da jih je že docela izkoristil in nima več možnosti sam si zagotavljati svoje eksistence. Storitve socialne pomoči se financirajo iz davčnih prihodkov.

- **NAČELO ZAVAROVANJA**

Posameznik sam prispeva k svoji ekonomski in socialni varnosti in gre za neke vrste samopomoč, s katero si posameznik sam zagotovi določene fiksne, že vnaprej določene zneske za vnaprej predvidene primere; temelji na prispevkih delojemalca, delodajalca in države.

- **NAČELO PONUDBE**

Gre za pravico posameznika, da od države zahteva z zakonom predvidene prejemke, brez obveznosti, da bi moral za to plačati premije. Izvaja le kadar država prevzame neko posebno odgovornost za določene osebe (žrtve vojn, begunce...). Te prejemke financira država.

54. Riziki in storitve socialnega zavarovanja

Zavarovani rizik (tveganje) se pojavi takrat, ko nastopijo nezaželene posledice, katere je potrebno odpraviti s pomočjo storitev socialnega zavarovanja. S predpisi predvideno, kateri riziki se zavarujejo. Nastop škodljivih posledic (nastop rizika) zavarovancu daje pravico, da lahko zahteva storitve socialnega zavarovanja in sicer zaradi začasno ogroženega obstoja, za to obstajata dva principa:

- Kavzalni princip: vrsta in obseg storitve se izbira in odmerja glede na nastalo škodo
- Ciljni princip: storitev se postavlja v razmerje s ciljem h kateremu zavarovanje teži, ta pa je povrnitev stanja, ki je bilo porušeno s škodljivimi posledicami, neodvisno od rizikov, ki so jih povzročili

Storitve, ki jih zagotavlja socialno zavarovanje sta dveh vrst:

Storitve glede na namen:

- povrnitev ali pa preprečitev škode, ker je nastopil zavarovani rizik
- pri načelu zavarovanja gre za individualni pristop k zavarovanju
- načelo ponudbe temelji na ideji, da se v interesu skupnosti odpravi objektivno ocenjene škodljive situacije
- pri namenu preprečevanja nastanka škode je cilj, da se preprečuje nastop rizika
- pri načelu zavarovanja je v večji meri vse prepuščeno posamezniku, ki deluje v skladu s svojimi lastnimi interesi in potrebami, pri načelu ponudbe pa se kažejo tudi interesi zavarovalnic

Storitve glede na obliko:

- v denarju ali pa v naravi
- denarju so praviloma takrat, kadar je škoda že nastala
- v naravi pa so, ko se škoda želi preprečiti

55. Financiranje socialnega zavarovanja

Poznamo tri metode s katerimi se pridobivajo sredstva za socialno zavarovanje:

- 1. Metoda transferja**
- 2. Metoda pokrivanja iz kapitala**
- 3. Metoda pokrivanja zapadlih terjatev**

Metoda transferja:

- prispevki v sklade socialnega zavarovanja so natančno določeni
- zavarovalnica po določenem principu razporeja vsa izplačila, ki dospevajo v enem letu na celotno skupnost zavarovancev
- pojavlja se problem primanjkljaja pri izplačevanju pokojnin
- metoda transfera je mogoča pri obveznem pokojninskem zavarovanju.

Metoda pokrivanja iz kapitala:

- izvajajo zavarovalnice tako, da od zavarovancev pobirajo premije v zneskih
- te premije investirajo v t.i. kapitalske naložbe
- ko zavarovanci izpolnijo pogoje za upokožitev, te prihodke od kapitala uporabljajo za izplačevanje pokojnin
- tovrstna metoda je primerna predvsem za tista zavarovanja, ki ne morejo računati na finančno pomoč iz proračuna.

Metoda pokrivanja zapadlih terjatev:

- višina prispevkov se določa glede na skupni znesek izdatkov, potrebnih za izplačilo pokojnin
- skupni zneski izplačil za pokojnine po pokojninskem načrtu razporejajo na obdobje, v katerem se vplačujejo prispevki

56. Nosilci bremena socialnega zavarovanja

Nosilci bremena financiranja socialnega zavarovanja so **zavarovanci, delodajalci in država**. Če država ni udeležena s proračunskimi sredstvi v financiranje socialnega zavarovanja, si zavarovanec in delodajalec delita breme financiranja.

Zavarovanec je zaposlena oseba, ki opravlja samostojno ali nesamostojno delo in vplačuje fiksno določene letne zneske in variabilne zneske.

Delodajalec je pravna ali fizična oseba, ki vplačuje fiksne zneske za vsakega, zaposlenega zavarovanca in variabilne zneske. Višina plačanega zneska ni odvisna od števila zaposlenih. Variabilni zneski so vezani na plačo zavarovanca.

Država za socialno zavarovanje odvaja namenske davke ali pa se vplačila opravljajo iz javnih prihodkov, v primeru, da se socialno zavarovanje v celoti financira iz proračuna, se financira iz vseh prihodkov razen iz namenskih.

57. Ekonomski učinki socialnega zavarovanja – ugotovitve

- potrebe po kolektivni skrbi za bodoči obstoj posameznika so vse večje,
- v sistem socialnega zavarovanja so se vključile tudi tiste osebe, za katere bi bilo v preteklosti normalno, da za svoj obstoj skrbijo same,
- potrebno je preprečiti previsoke socialne transferje, ki bi jih zavarovanci koristili nepotrebno in neodgovorno,
- zaradi prevelikega povpraševanja pride do neugodnih ekonomskih učinkov,
- primeren obseg socialnih storitev med drugim tudi izboljšuje kvaliteto dela in zagotavlja socialni mir
- večje število zavarovancev pomeni boljši razporeditev rizika in učinkovitejši sistem socialnega zavarovanj.

58. Finančni učinek socialnega zavarovanja in notranja prerazporeditev sredstev

Finančni učinki socialnega zavarovanja:

- Problem financiranja socialnega zavarovanja je vse večji
- Problem med drugim povzroča večanje števila neaktivnega prebivalstva
- V bodočnosti bo potrebno najti vir sredstev, ki bo lahko zagotavljal takšno kvaliteto in obseg storitev socialnega zavarovanja, kot obstoji danes
- Pojavljajo se problemi s socialnim, z ekonomskim in s političnim značajem

Notranja prerazporeditev sredstev (oz. finančne izravnave znotraj socialnega zavarovanja), pri tem govorimo o prerazporeditvi sredstev znotraj socialnega zavarovanja.

Poznamo štiri vrste prerazporeditev:

- 1. ZAVAROVANJU USTREZNA PRERAZPOREDITEV:** gre za t.i. ex post prerazporeditev med zavarovanci, pri katerih je nastopil riziko, in med tistimi, ki zaradi tega rizika niso bili oškodovani,
- 2. INTERPERSONALNA PRERAZPOREDITEV:** pri tej prerazporeditvi pride do prerazporeditve med zavarovanci posamezne generacije,
- 3. INTERTEMPORALNA PRERAZPOREDITEV:** dohodek posameznega zavarovanca se odvaja za čas aktivnega življenja, da bi ga dobival kasneje kot pokojnino,
- 4. INTERGENERACIJSKA PRERAZPOREDITEV** - prerazporeditev posameznih generacij zavarovancev; navzven se kaže tako, da v denarni vrednosti izražene skupine storitev pokojninskega zavarovanja ne ustrezajo višini prispevkov.

Kapitalsko naložbeni pokojninski sistem (23/23)

49. pokojninski sistemi, njihove krize in posledice (1-5)
50. Implicitni davki, implicitno varčevanje in implicitni dolg (6-8)
51. Možne rešitve nastale krize pokojninskih sistemov (9-11)
52. Prehod na kapitalsko naložbeni sistem (12-13)
53. Trije enakovredni (ne) prepričljivi razlogi za prehod na kapitalsko naložbene pokojninske sisteme (14-20)
54. Kapitalsko naložbeni pokojninski sistem Slovenije (21, internet)

Reforma zdravstvenega varstva (23/23)

55. Splošno o sistemu zdravstvenega varstva (2-5)
56. Značilnosti porazdelitve dohodka financiranja zdravstvenega sistema EU (6-9)
57. Financiranje sistema zdravstvenega zavarovanja z davki (15-16)
58. Slovenija in porazdelitev dohodka za zdravstveno zavarovanje s pomočjo davčnega sistema (16-22)

Dodatno pokojninsko zavarovanje v davčnem pravu (56/56)

59. Kriza pokojninskih sistemov in financiranje pokojninskih zavarovanj (1-4)
60. Splošno o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (5-11)
61. Davčna ureditev pokojninskih zavarovanj (12-23)
62. Obdavčitev dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji (24-33)
63. problematika in alternativne možnosti dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji in tujini (42-52, ZPIZ)

Učinkovitost preganjanja korupcije (36/36)

64. Osnovni pojmi in opredelitev korupcije (1-11)
65. Pogoji, pojavi in merjenje korupcije (12-17)
66. EU in OLAF z ukrepi za preprečevanje korupcije (18-35)

Državna revizija (49/49)

67. Pojasnite osnovne pojme državne revizije (1-8)
68. Vrste revidiranja in zgodovinski razvoj (9-15)

69. Revizijski standardi (16-19)
70. Računsko sodišče Slovenije (položaj, sestava, delovno področje, revizijski proces) ((20-38)
71. Revizija v okviru ministrstva za finance republike Slovenije (39-46)
72. Revizija v okviru državnega zbora republike Slovenije (47-49)

Ukrepi preprečevanja tihotapstva s strani carinskih služb (18/18)

73. Splošno o vlogi carine v Sloveniji in carinski uniji (1-6)
74. Tihotapstvo in vloga carinske kontrole (7-12)
75. Vloga in ukrepi carinskega uslužbenca (13-18)

Davčna konkurenca (20/20)

76. Pojasnite pojme: davčna konkurenca, harmonizacija – prednosti in slabosti (1-8)
77. Pojasnite pojme: škodljiva davčna konkurenca, kodeks obnašanja, boj proti davčni konkurenci (9-15)
78. Pojasnite davčne oaze in sistem VIES (16-20)

Davčne spodbude (41/41)

79. Pojasnite naslednje pojme davčnih spodbud, vrste in pomen davčnih spodbud, cilji davčne ureditve in namen davčnih spodbud (1-7)
80. Pojasnite pojem in oblike davčnih spodbud (8-12)
81. Pojasnite pojme obdavčitve družinskih dohodkov in preživnine (9-12)
82. Pojasnite obdavčitev pokojninskih zavarovanj z vidika davčnih olajšav (25-37)
83. Sodna praksa zoper nelojalne davčne spodbude pri fizičnih osebah (38-41)

Davčne utaje (39/39)

84. pojasnite osnovne pojme davčnih utaj, ter navedite vrste davčnih utaj (7-14)
Z **davčno utajo** označujemo pojav, ki izvira iz **konflikta med davkoplačevalci in državo** oz. njenimi organi, zadolženimi za pobiranje davkov. Opredeljujemo jo kot dejanje, ki ga davčni zavezanec stori zato, da bi **zmanjšal svojo davčno obvezo**. Davki so zmanjšani, če niso izračunani v polni višini ali so nepravčasno ugotovljeni in/ali plačani. Že samo **začasno zadrževanje** davčnega zneska **pomeni davčno utajo**. Pravna podlaga za obravnavo kaznivega dejanja davčne zatajitve je v **249. členu KZ-1 RS**.
kdor da, zato da bi se **sam ali kdo drug popolnoma ali deloma izognil plačilu davkov**, prispevkov ali drugih predpisanih obveznosti fizičnih ali pravnih oseb ali nepravilno dobil v celoti ali deloma vrnjen davek v Republiki Sloveniji ali drugih državah članicah Evropske unije, **lažne podatke o pridobljenih dohodkih, stroških, predmetih, blagu ali drugih okoliščinah**, ki vplivajo na ugotovitev davkov in drugih predpisanih obveznosti, ali kako drugače **preslepi organ**, pristojen za odmero ali nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem teh obveznosti, pa obveznosti, ki se jim je izogibal, ali davek, ki mu je bil nepravilno vrnjen, pomenijo **večjo premoženjsko korist**, se kaznuje z zaporom od **šestih mesecev do treh let**. **Kaznivo dejanje se kaže kot storitev**.
Enako se kaznuje, kdor z namenom iz prejšnjega odstavka **ne prijavi pridobljenega dohodka ali drugih okoliščin**, ki vplivajo na ugotovitev davkov, prispevkov ali drugih predpisanih obveznosti fizičnih ali pravnih oseb, kadar je prijava obvezna, pa obveznosti, katerim se je nameraval izogniti, pomenijo **večjo premoženjsko korist**. **Kaznivo dejanje se kaže kot opustitev**.
Kdor z namenom, da **bi preprečil ugotovitev dejanske davčne obveznosti**, na zahtevo pristojnega davčnega organa **ne daje podatkov, ne predloži poslovnih**

knjig in evidenc, ki jih je dolžan voditi, ali so knjige in evidence vsebinsko napačne, ali ne da pojasnil v zvezi s predmetom davčnega nadzora ali ovira davčni nadzor, se kaznuje z zaporom od enega do dveh let. Če je bila z dejanjem iz prvih dveh odstavkov dosežena velika premoženjska korist in je storilcu šlo za to, da doseže takšno premoženjsko korist, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let. Kvalificirana oblika kaznivega dejanja.

Če je bilo dejanje iz prvih dveh odstavkov storjeno v **hudodelski združbi**, se storilec kaznuje z zaporom od **treh do dvanajstih let. Kvalificirana oblika kaznivega dejanja.** Storilec tega kaznivega dejanja je lahko vsakdo. Predvsem je to fizična oseba kot davčni zavezanec, odgovorna oseba pri pravnih osebi, ki je zanjo zavezana dajati podatke v zvezi z odmero davkov in drugih obveznosti, ter vsaka oseba, ki omenjenima vrstama davčnih zavezancev pomaga v obliki storitve.

Za to kaznivo dejanje je lahko odgovorna tudi pravna oseba. To kaznivo dejanje se lahko stori le z direktnim naklepom, storilec ima namreč poseben namen, da bi se s svojim ravnanjem popolnoma ali deloma izognil plačilu dohodnine, davkov ali drugih obveznosti. V **Zakonu o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja – ZOPOKD-UPB1 (Ur.l. 98/2004)** je določeno, za katero kaznivo dejanje je lahko odgovorna pravna oseba in kakšna kazen oziroma druga kazenska sankcija se ji lahko izreče.

Vrste davčnih utaj

Ločimo naslednje vrste davčnih utaj:

Glede na storilca davčne utaje: (fizična oseba, pravna oseba).

Glede na vzrok davčne utaje: (iz malomarnosti, pravno nedoločno opredeljene davčne obveznosti, naklepno).

Glede na vrsto davka: (davek na dodano vrednost, davek od dohodka pravnih oseb, dohodnina, prispevki za socialno varnost, takse, carine).

Glede na kazensko odgovornost: (prekršek, kaznivo dejanje).

Glede na potek: (faza priprave, faza poizkusa, faza izvrševanja, faza dokončanja).

Glede na razkritje: (sum davčne utaje, ki jo je odkril davčni organ, davčna utaja, katera je popolna šele takrat, ko jo prepozna sodišče, davčne utaje, ki ostanejo neodkrita).

85. Pojasnite pojme: davčne utaje glede na vzrok in splošne metode davčnih utaj (15-34)

Davčne utaje glede na vzrok:

Davčna utaja iz malomarnosti nastane:

- kadar davčni zavezanec ve ali bi moral vedeti, da obstaja davčna obveznost, saj je ta nedvoumno opredeljena z zakonom oziroma z objavo pojasnila. Za davčnega zavezanca obstaja informacijska obveza, da pozna davčne obveznosti.

Davčna utaja na podlagi pravno nedoločno opredeljene davčne obveznosti nastane:

- ko je pravno nedoločno opredeljena davčna osnova. Do tega pride zaradi nedorečenega stališča davčnega organa oziroma Ministrstva za finance o davčni obveznosti, ki ni bila uradno objavljena in jo davčni zavezanec zato kljub skrbi ne pozna.

Naklepna davčna utaja nastane:

- kadar davčni zavezanec ve ali bi moral vedeti, da davčna obveznost obstaja in je kljub temu ne poravnava. Pri tem obstaja naklep za pridobitev protipravne premoženjske koristi. Dosežena je večja premoženjska korist.

Davčne utaje glede na potek:

- **Faza priprave davčne utaje;** ta faza še ni kaznivo dejanje. K pripravam na davčno utajo lahko uvrstimo naslednja dejanja: izdajanje nepravilnih poslovnih listin, napačno knjiženje poslovnih dogodkov, sestava napačnih računovodskih in davčnih izkazov (zavestne napake pri knjiženju).

V teh primerih še ne gre za poizkus davčne utaje, saj neposrednega dejanja še ni bilo.

- **Faza poizkusa davčne utaje** se kaznuje po 34. členu Kazenskega zakonika Republike Slovenije. K poizkusom uvrščamo naslednje dejanje: davčni zavezanec je davčnemu organu oddal napačno izpolnjeno davčno napoved (davčni organ je še ni prejel). Za tovrstno utajo niso predvidene tako stroge kazni, kot za že izvršeno davčno utajo. Davčni zavezanec lahko v tej fazi še prepreči poizkus davčne utaje. V praksi so poizkusi izredno redki. Težko dokazujemo, da je bilo ravnanje storilca dejansko usmerjeno na ogrožanje varovane dobrine.
- **Faza uresničitve davčne utaje** zajema njeno izvrševanje in dokončanje. Izvršena davčna utaja se kaznuje v skladu z zakonskimi predpisi, vendar se lahko s samoprijavo kaznovanost še prepreči, če se storilec prijavi pred davčnim inšpiciranjem. Zaključena utaja je dokončno izvršena davčna utaja.

Splošne metode davčnih utaj

Poznamo dve splošni metodi davčnih utaj:

- davčni utajevalec prikrije dejansko stanje in
- davčni utajevalec knjiži izmišljene poslovne dogodke (stanja).
- Z odločitvijo za eno izmed omenjenih možnosti določimo tudi svojo metodo prevar in poneverb, in sicer:
 - metodo po stopnji priprave na davčno utajo ali
 - metodo sistemskih napak (tehniko knjiženja) ali nedovoljenih knjiženj; davčni utajevalec uporablja pomožna in prikrivajoča sredstva poneverb. Pomožna sredstva poneverb so vidna od nastajanja preko evidentiranja in dokumentiranja, do knjiženja poslovnih dogodkov.

Delimo jih na:

- pravne poneverbe in
- knjigovodske poneverbe.

Pravne poneverbe

Poslovni dogodek se izvaja v okviru pravic, ki povzročajo donos (prihodke) in obveznosti. Posledica teh je poraba (so odhodki). Najpogostejše pravne poneverbe so navidezni posli. Navidezna oziroma simulirana pogodba je dvostranski pravni posel, sklenjen ustno ali pisno. Je pogodbeni dogovor za neupravičeno znižanje davčne osnove oziroma za neupravičeno pridobitev ali izrabo davčnih olajšav. Navidezne pogodbe so na primer pogodbe o sklenitvi delovnega razmerja, pogodbe o nakupu, posojilne pogodbe, poročila in druge. Ob glavni pogodbeni obveznosti, kot so nakupna cena, plačilo odpravnine, honorar za svetovanje, so lahko zapisane še druge izmišljene obveznosti. Te je treba ob prekinitvi pogodbe plačati kot pogodbeno kazen, premije za odlog plačila ali odškodnine. Navidezne pogodbe, s katerimi se davčni zavezanec obveže za plačilo storitve, kljub temu, da je ne bo prejel ali pa bo neenakovredna plačilo, povzročajo: premik dobička iz ene pravne osebe v drugo, da bi se zmanjšal davek od dohodka pravnih oseb in dohodnine; prikritje zasebnega izdatka; prikritje izplačila dobička zaradi zmanjšanja davka od dohodka pravnih oseb in dohodnine. Z navideznim poslovanjem želi davčni zavezanec davčnemu organu prikazati stanje, ki se razlikuje od dejanskega. Primer navideznega poslovanja je navedba sedeža podjetja ali kraja opravljanja gospodarske dejavnosti na manj razvitem območju zaradi pridobitve davčnih olajšav. Pri osebnih obdavčitvah se z navideznim prebivališčem v tuji državi z nižjo dohodninsko stopnjo izognemo popolnemu plačilu dohodnine v državi vira (davčne oaze).

Knjigovodske poneverbe

Knjigovodske poneverbe sodijo, v nasprotju z vsebinsko napako oziroma napako dvojnega knjiženja, k pripravljanim delom poneverjanja. Pri teh metodah davčni utajevalec: ponareja listine, tako da ustrezajo računovodskim načelom in standardom; zajema prihodke in odhodke časovno in stvarno napačno

Poneverbe knjigovodskih listin

Zajema poneverbe zunanjih in notranjih knjigovodskih listin. Zunanje knjigovodske listine imajo večjo dokazno vrednost od notranjih. Ponarejene so listine, katerih vsebina je v kakršnikoli obliki preračunljivo prirejena: tuje listine, ki smo jih izdelali

sami, stare knjigovodske listine s spremenjenimi časovnimi podatki. S tem se formalno doseže pravilna knjižba podatkov na podlagi napačnih knjigovodskih listin. Ponarejeni prejeti računi so: najpomembnejše sredstvo povečanja odhodkov ali zmanjšanja prihodkov.

Zavestne računске napake in ponarejanje zneskov:

Nastanejo z zavestnimi računskimi napakami pri seštevanju, množenju in računalniškem prenašanju podatkov in s ponarejanjem zneskov z zamenjevanjem števil in njihovim podaljševanjem.

Mehanske poneverbe

Z mehanskimi poneverjanjem listin se spreminja njihova vsebina. Sem sodijo brisanje, pisanje čez že napisano in uničevanje knjigovodske dokumentacije. Z uničenjem dokumentacije ali z neustreznimi dokazili pokušajo davčni utajevalci doseči ocenitev davčne osnove v svojo korist.

Napačno zajemanje poslovnih dogodkov

Časovno napačno zajemanje, stvarno napačno zajemanje (podatki o poslovnih dogodkih niso knjiženi) ali so podatki knjiženi na napačnih kontih in ne vplivajo na davčno osnovo.

Neknjiženje poslovnih dogodkov

Neknjiženje poslovnih dogodkov je najpogostejša metoda davčne utaje (prodaja brez računov). Neknjiženje lahko imenujemo tudi zunaj knjigovodsko poslovanje (vzporedna knjiženja – na črno).

Napačno knjiženje

Za oblikovanje vzporednih – črnih zalog se uporabljajo postopki knjiženja na konte v knjigovodstvu in zunajbilančno, ki kršijo načelo formalne pravilnosti. V primerjavi z drugimi metodami ta metoda odvrača pozornost od sledi, ki kažejo na napačne ali ponarejene poslovne dogodke. Napačno knjiženje se opravlja na kontih, ki so nedorečeni in na katerih so že knjiženi različni poslovni dogodki (prehodni konti), ali na anonimnih računih pri banki in pri drugih finančnih organizacijah. Vrste davčnih utaj pri davku od dohodka pravnih oseb (sem sodijo splošne in druge poneverbe in prevare pri prihodkih, stroških, odhodkih, sredstvih in virih sredstev za zmanjševanje davčne osnove).

PRIHODKI: (neprijava dejavnosti, odjava poslovanja, ponarejanje listin za uveljavljanje davčne olajšave, nezajemanje prihodkov).

ODHODKI: (stroški dela in drugi stroški dela, potni stroški in stroški za reprezentanco, vzdrževanje, stroški reklam in svetovanj, stroški materiala).

SREDSTVA: (prikrivanje na podlagi popisa, nenatančen popis količin).

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV: izmišljene rezervacije, izmišljene obveznosti.

Davčna utaja tipa "vrtiljak" – missing trader utaja

Davčno utajo tipa »vrtiljak« definiramo kot sistemsko utajo DDV z načelom pogostih nakupov in prodaj med davčnimi zavezanci, pri tem pa je en udeleženec praviloma iz druge države EU. Utaja deluje na principu zahtevkov vračila DDV-ja, ki v verigi nikoli ni bil vplačan. V »vrtiljak« so vključeni davčni zavezanci, ki so lahko resnični, fiktivni ali pa oboji. Mehanizem utaje poteka tako, da podjetje B obračuna DDV od prodaje opravljene podjetju C, vendar obračunanega DDV ne vplača v proračun – za podjetjem se izgubi vsaka sled (izgine).

Udeleženci:

»Missing trader« ; je manjkajoči trgovec v verigi in je podjetje, ki ne izpolni davčne obveznosti. Za taka podjetja je ponavadi znan le poštni predal, sedež dejavnosti pa je ponavadi lažen oz. nepoznan. Direktorja takega podjetja imenujemo »slamnati mož«. Tako podjetje je ponavadi tuje podjetje za katerega davčna administracija nima dostopa do njegovih poslovnih knjig ali katerikoli drugih listin.

V verigi se pojavlja največkrat kot pridobitelj blaga znotraj skupnosti. Lahko pa se pojavlja tudi kot dobavitelj blaga. »Buffer«; je vez med manjkajočim trgovcem in končnim kupcem v verigi. Ta kupi blago od »missing traderja« in ga takoj proda

»brokerju«. Buffer izkazuje obveznost oz. presežek DDV in deluje skladno z veljavno zakonodajo. Njegova naloga je onemogočiti odkritje neposredne povezave v verigi tipa vrtiljak. Praviloma posluje z majhnimi maržami. Ni pa nujno, da je le-ta prisoten v verigi. To je odvisno od kompleksnosti posla. »Broker«; je končna vez v verigi tipa vrtiljak, ki kupi blago in le tega dobavi stranki s sedežem znotraj EU in omogoči promet blaga v drugo državo članico ali pa opravi prodajo na domačem trgu. Splošne značilnosti:

mednarodni obseg; v trgovanje, ki poteka v najmanj dveh državah članicah EU med registriranimi trgovci, jim sistem DDV omogoča dobave blaga znotraj EU obdavčene z ničelno stopnjo. Utajevalec obračuna in odtuji DDV v nadaljnji prodaji in si s tem poveča lastni dobiček. Več držav članic je vključenih v takšno verigo, težje jih je odkriti.

organizirana utaja; pri organizaciji davčnega vrtiljaka je v ozadju vedno organizirana in povezana združba fizičnih oseb, ki si po opravljenem poslu delijo dobiček.

večje število udeležencev; v takšni vrsti utaje davkov je večje število vmesnih podjetij, katerih namen je onemogočiti odkritje podjetja, ki je izvršil utajo.

hitra menjava dobaviteljev in kupcev; organizatorji takšnih davčnih utaj hitro in redno menjavajo dobavitelje in nadomeščajo manjkajoče trgovce z novimi podjetji.

neplačilo DDV; pri tipu »vrtiljak« gre vedno za neplačilo DDV. Prvi člen v verigi, manjkajoči trgovec, ki svojim kupcem obračuna in pobere DDV, vendar ga ne odvede davčni upravi. Iz tega pa izhaja, da blago proda po nižji ceni kot je nabavna cena tega blaga.

tok blaga; transakcije, ki so pogosto le navidezne, brez blagovnega toka. Lahko pa tok blaga dejansko obstaja s tokom plačil. V takšnih primerih gre v glavnem za blago visoke vrednosti.

značaj ponovitve; isto blago gre večkrat skozi vrtiljak, kar pa organizatorjem omogoča, da si z utajenim davkom povrnejo celotne stroške, ki so jih imeli.

gotovinska plačila; pri takšni utaji davkov gre ponavadi za visoke zneske denarja, vendar so plačila pogosto v gotovini. Kjer pa se zgodi, da plačilo ni gotovina, je plačilo opravljeno preko bančnih računov, na katerih je denar le kratek čas, lastnik bančnega računa pa podjetje, za katero ni navedena odgovorna oseba.

poznavanje davčne uprave; Organizatorji takšnih davčnih utaj kot je vrtiljak, zelo dobro poznajo zakonodajo držav članic EU, njihovo uporabo in izvajanje v praksi ter so dosledni pri spremembah le-te. To jim omogoča pridobitev registracije DDV in posledično vračil vstopnega DDV z minimalnim tveganjem. To so subjekti, ki znajo pravočasno oceniti kdaj je čas za spremembo v strukturi vrtiljaka.

Ideja vrtiljaka

Doseganje hitrega dobička z neplačevanjem DDV z uporabo DDV zakonodaje in specifičnih pravil v trgovanju blaga znotraj Skupnosti in s tem pridobiti konkurenčno prednost pred ostalimi podjetji v skupini, ker lahko blago, ki je bilo vključeno v davčni vrtiljak zavezanec prodaja pod tržno ceno.

86. Boj proti davčnim utajam (35-39)

Davčna uprava lahko začne izvajati tudi postopke prenehanja identifikacije za namene DDV po uradni dolžnosti, kadar se v postopkih davčnega nadzora odkrije, da je neki davčni zavezanec za DDV dejansko »izginuli trgovec«. Prenehanje identifikacije za namene DDV po uradni dolžnosti pomeni, da davčnemu zavezancu davčni organ izda odločbo o prenehanju veljavnosti identifikacijske številke za namene DDV brez izrecne zahteve davčnega zavezanca, hkrati pa ni izveden izbris davčnega zavezanca iz primarnih registrov.

Eden od ukrepov za uspešno preprečevanje davčnih utaj je tudi zavarovanje izpolnitve davčne obveznosti. Davčni organ lahko zahteva zavarovanje izpolnitve davčne obveznosti že pred potekom roka za predložitev davčnega obračuna, če na podlagi iz uradnih evidenc ali drugih podatkov utemeljeno pričakuje, da bo izpolnitev oz. plačilo davčne obveznosti oteženo ali onemogočeno. Prav tako lahko Davčna

uprava zahteva od zavezanca, da za zavarovanje izpolnitve davčne obveznosti predloži instrument zavarovanja. Gre v glavnem za primere, ko davčni organ dvomi, da je vračilo DDV upravičeno (98. člen ZDavP, 2008).

Obstaja tudi možnost, da Davčna uprava z začasnim sklepom davčnemu zavezancu omeji ali pa prepove razpolaganje z določenim premoženjem. Začasni sklep za zavarovanje davčni organ pošlje pristojnim organom, oni pa nato v ustreznem registru označijo prepoved. Za nepremičnine je to zemljiška knjiga, za premičnine pa register neposestnih zastavnih pravic. Vsaka davčna utaja predstavlja izpad prihodkov v proračun in bogatenje posameznikov. Slab davčni nadzor je prisoten v davčnih sistemih, kjer imajo slabo organizirano davčno službo. Problem so preohlapni zakoni in preozke pristojnosti davčnih organov. Prav tako je problem tudi v sodelovanju davčnih organov med državami. V primeru, če države nočejo posredovati podatkov, je delo davčnih organov močno oteženo. Za preprečevanje davčnih utaj je nujno potrebno učinkovito delo in pomoč strokovnih služb. Davčni inšpekcijski nadzor, notranji in zunanji nadzor so pomembni pri preprečevanju davčnih utaj. Še tako dober zakonodajni in organizacijski okvir davčnega utajevanja ne bi odpravil. Znano je, da stopnja kriminala ni odvisna samo od boljšega ali slabšega delovanja represivnih organov, temveč ima globoke korenine v zgodovinskih in zlasti gospodarskih razmerah. Zato so organi pregona le eden od dejavnikov, ki naj pomagajo obvladovati to družbeno zlo. Več časa in denarja bi bilo potrebno nameniti postavljanju učinkovitejšega sistema odkrivanja davčnih utaj. Ena izmed možnih rešitev je tudi elektronska izmenjava podatkov preko sistema VIES (VAT Information Exchange System), ki omogoča elektronsko izmenjavo podatkov davčnih zavezancev v Evropski uniji, ki pa bi morala biti avtomatična, saj je sedanji sistem prepočasen. Poleg tega bi bilo potrebno bolj izobraziti kader, ki deluje na tem področju. Tako bi preprečili nepravilnosti v postopkih, na katere prežijo odvetniki osumljenih. Prav tako bi bilo potrebno uvesti samoobdavčenje, ki bi zmanjšalo število davčnih utaj pri DDV. Nekaterne države ta sistem že uporabljajo, zato bi ga bilo potrebno uvesti v vseh članicah Evropske unije. Zato si je potrebno prizadevati za urejeno davčno zakonodajo (predvsem pregledno) ter urejeno, natančno, brezkompromisno in strokovno davčno službo, ki lahko te pojave uspešno preprečujeta.

Davčno svetovanje (27/27)

87. Pojasnite pojme: davčno svetovanje in davčni svetovalec – značilnosti in vrste davčnega svetovanja ter temeljna načela davčnega svetovanja (1-10)

Davčno svetovanje je dejavnost, ki pomaga vodstvu podjetja pri izboljšanju poslovanja. Davčno svetovanje potrebujejo lastniki kapitala, poslovodje in strokovne službe.

Naročniki oziroma uporabniki davčnega svetovanja potrebujejo redne in izredne strokovne nasvete. Z najemom davčnega svetovalca je potrebno zagotoviti: nepristranskega opazovalca, ki ni obremenjen z internimi problemi, posebna znanja in veščine, s katerimi lahko zunanji svetovalec razpolaga in iz različnih razlogov niso dostopne vodstvu usposabljanje in učenje poslovodstva s pomočjo zunanjega svetovalca pričakovanje naročnika svetovanja, da bodo stroški zunanjega svetovalca nižji od koristi, ki jih bo le-ta prinesel.

Davčno svetovanje = strokovno svetovanje v davčnih zadevah in drugih stvareh z obveznimi dajatvami in pravicami fizičnih, pravnih in drugih oseb
Davčno svetovanje opravljajo **DAVČNI SVETOVALCI**, ko pridobijo licenco in DRUŽBE, če zaposlujejo svetovalca z licenco (Predlog Zakona o davčnem svetovanju)

VRSTE DAVČNEGA SVETOVANJA

Poznamo dve vrsti davčnega svetovanja in sicer:

- **usmerjeno v prihodnje aktivnosti naročnika** (davčno načrtovanje, ugotavljanje davčnih učinkov poslovnih dogodkov, predlaganje ustreznih rešitev, ki morajo biti optimalne tako z davčnega kot s poslovnega vidika)

- **usmerjeno na pretekle poslovne dogodke** (sestava davčnih obračunov,

pregled in preveritev davčne obravnave poslovnih dogodkov, zastopanje stranke v davčnem postopku ne more vplivat na že izvedene dogodke, sestavi pa pravilen davčni obračun, preveritev pravilnosti že narejenih davčnih obračunov, pisanje pritožb na akte davčnih organov, sodelovanje z odvetniki naročnika).

Temeljna načela davčnega svetovanja (načelo neodvisnosti, osebne odgovornosti, skrbnosti in vestnosti, molčečnosti, združljive in nezdružljive dejavnosti, omejenega reklamiranja, kolegialnosti, plačila, disciplinske odgovornosti, dopolnilnega izobraževanja).

88. Pojasnite pojme davčnega svetovalca, njegovega znanja – prednosti in slabosti, pravice in dolžnosti (11-16)

Poklic davčni svetovalec je nepogrešljiv: nepopolno poznavanje zakonodaje naročnika, strokovno usposobljene osebe, ki znajo reševati in rešiti davčni problem kompetenten sogovornik davčnemu organu.

ZNANJA DAVČNEGA SVETOVALCA (celotno davčno pravo, računovodstvo in finance, gospodarsko pravo, podjetniška ekonomija, znanja s področja računalništva, izdelava investicijskih programov in načrtov, druga pravna znanja).

POZITIVNE IN NEGATIVNE STRANI POKLICA DAVČNEGA SVETOVALCA

Pozitivne strani = naloge se povečujejo, zaslužek je vse od začetka zmeren, zato pa kasneje dober, stiki z ljudmi, iskanje optimalnih davčnih struktur v mejah zakonsko dovoljenega, možnost za mednarodne stike ter stalni napredek stroke omogoča stalno osebno strokovno rast, delo, kjer se išče kvaliteto in ne najugodnejšo ceno.

Negativne strani = dolga in težka pot do poklica, pomanjkanje zasebnega življenja, saj delovni teden praviloma nima omejitev, nenehno investiranje v svoje izobraževanje, tudi pisanje strokovnih člankov, literature in izvedba seminarjev, velika negotovost in nepredvidljivost izvedbe davčnih predpisov v praksi, tveganje in negotovost pri interpretaciji zakonskih določb, stalna pripravljenost biti na razpolago svojemu naročniku.

Davčno svetovanje mora opravljati: (neodvisno, samostojno, skrbno, vestno, v skladu s poklicno etiko in v skladu z zakonom. Pravice in dolžnosti se določijo v svetovalni pogodbi. Svetuje se v obsegu in na način, kakor ga je naročnik pooblastil (pogodba). Po prejemu naročnikovega pooblastila se svetovalec prosto odloči o sprejetju naročila. Sprejeto naročilo lahko pisno odpove. Podpisovanje vsake listine, ki jo svetovalec sestavi. Podpis: odgovornost v davčnem postopku, da so davčne listine v skladu s predpisi ter predložene v predpisanih rokih. Hranjenje dokumentacije = 10 let po opravljenem naročilu.

DOLŽNOSTI DAVČNEGA SVETOVALCA

Davčni svetovalec mora ravnati po kodeksu, ravnati mora v skladu s poklicno etiko, dejavnosti ne mora opravljati oseba, ki zaseda položaj v državni upravi. Poklic mu miruje, če postave državni oz. javni uslužbenec, o tem je potrebno obvestiti zbornico.

89. Pojasnite – vrste odgovornosti davčnega svetovalca in zavarovanje odgovornosti (17-21)

Odgovornost davčnega svetovalca

V RS nimamo Zakona o davčnem svetovanju in odgovornost davčnega svetovanja ni normativno urejena. Veljajo splošna določila na področju civilno pravne odgovornosti

in

kazenska odgovornost.

Civilno pravna odgovornost

Opredeljena je v Zakonu o obligacijskih razmerjih in je moralna ter odškodninska odgovornost.

V primeru nastanka škode sledi terjatev odškodnine – načelo vestnosti in zavarovanje

odgovornosti davčnega svetovanja.

Kazenska odgovornost

Kazenska odgovornost je opredeljena v Kazenskem zakoniku za storjeno kaznivo dejanje. Davčni svetovalec v okviru svoje dejavnosti lahko stori KD Davčne zatajitve. Pogoj za storitev KD je izogibanje plačilu davka. KD davčne zatajitve se v bistvu odraža v predstavitvi lažnih podatkov, ki omogočajo storilcu ali komu drugemu korist. Davčni svetovalec se lahko v KD Zatajitve pojavi kot napeljevalec in pomagač, pod določenimi pogoji pa celo kot storilec. Davčni svetovalec se pri KD Zatajitve pojavlja kot napeljevalec, kadar: s svetovanjem naročniku prikaže, kako je potrebno izoblikovati davčno napoved, da se v celoti ali deloma izogne plačilu davka in izzove odločitev zavezanca, da napiše napačne podatke. Davčnega svetovalca se kot napeljevalca kaznuje kakor da bi kaznivo dejanje storil sam – sodišče odmeri kazen v meji kazni, ki je predpisana za KD Zatajitve. Davčni svetovalec se pod določenimi pogoji lahko kaznuje tudi kot so sotorilec (SLO zakonodaja določa da je sotorilec ne le tisti, ki sodeluje pri izvršitvi KD, ampak tudi tisti, ki k izvršitvi KD-ja odločilno prispeva).

Zavarovanje odgovornosti davčnega svetovalca

Velja načelo "predpostavljene krivde", kar pomeni, da je davčni svetovalec kriv, če ne dokaže nasprotnega. Pri tem gre za uveljavljanje načela obveznega zavarovanja odgovornosti za škodo, ki jo davčni svetovalec povzroči tretjemu (podobno kot pri notarjih in odvetnikih).

100. Pojasnite pojme: ureditev davčnega svetovanja, izobraževanje davčnih svetovalcev, predlog zakona o davčnem svetovanju, razlogi za izdajo zakona (22/22)

V RS nimamo Zakona o davčnem svetovanju! Kljub temu so mnoga podjetja spoznala potrebo po stalnem davčnem svetovanju. Z davčnim svetovanjem se ukvarja že dokaj velik krog ljudi, z različnimi kvalifikacijami in dejavnostmi in ga opravljajo: računovodje, revizorji, odvetniki, notarji, posredniki v prometu nepremičnin in drugi.

Premalo je tistih, ki bo to dejavnost opravljalo kot samostojni poklic. Davčne svetovalce izobražuje: slovenski inštitut za revizijo, zbornica davčnih svetovalcev Slovenije, davčni finančni izobraževalni inštitut, davčni izobraževalni inštitut.

Predlog Zakona o davčnem svetovanju

V RS samo področje davčnega svetovanja ni urejeno. Člani Društva davčnih svetovalcev Slovenije (zdaj Zbornice) so po sprejetju in uveljavitvi Zakona o davčnem postopku pripravili in vložili v parlamentarno obravnavo Predlog Zakona o davčnem svetovanju! Vložila ga je skupina 27 poslancev v zakonodajni postopek - **ZAKONA ŠE NIMAMO**.

Razlogi za izdajo zakona

Z izdajo zakona bi se uredila dejavnost, ki jo po naročilu pravnih in fizičnih oseb opravijo davčni svetovalci in družbe za svetovanje. Uveljavitev bi pripomogla k višji kvaliteti in strokovnosti.

S tem bi bila zagotovljena pravna varnost davčnih zavezancev. Davčnih predpisi bi se bolj spoštovali. Uredil bi se odnos država – davčni svetovalec – naročnik davčnega svetovanja. Zakonska ureditev odgovornosti za vse, ki se ukvarjajo s svetovanjem in nimajo ustrezne izobrazbe.

Mnenja davčnih strokovnjakov

Prof. dr. Etelka Korpič Horvat: " DZ bi moral sprejeti Zakon o davčnem svetovanju, v katerem bi uredil to področje oz. opravljanje storitev davčnega svetovanja. Veljavna ureditev je pod normirana, ker nimamo predpisov, ki bi urejali davčno svetovanje in poklic davčnega svetovalca, kot je to urejeno v drugih državah EU. Gre za pomembno področje, ki postaja za pravne in fizične osebe enako pomembno kot odvetniške ali notarske usluge"

Prof. dr. Šime Ivanjko pravi, da zakon v parlamentu ni bil obravnavan, ker "država verjetno ne želi imeti strokovnjakov na drugi strani. Davčni svetovalci kot strokovnjaki pa lahko veliko pripomorejo k dvigu davčne kulture in davčnih zakonitosti ter so lahko v pomoč davčnim organom". Trg davčno svetovalnih storitev se širi. Potreba po večjem številu davčnih svetovalcev. Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije naj bo enakopraven sogovornik pri reševanju strokovnih davčnih problemov ter pripravljanju zakonodaje.

Obvezni socialni prispevki (23/23)

101. Pojasnite pojme iz obveznih socialnih prispevkov (2-7)

Pravna podlaga je predpisana z [Zakonom o prispevkih za socialno varnost. \(Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 3/98, 81/00 in 97/01\).](#)

Prispevki za socialno varnost

Zakon o prispevkih za socialno varnost določa obračunavanje, plačevanje ter stopnje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, starševsko varstvo in prispevki za socialno varnost.

S tem zakonom se določi osnova za obračunavanje in plačevanje prispevkov za socialno varnost od drugih prejemkov iz delovnega razmerja. Prispevke za socialno varnost plačujejo zaposleni, zavarovanci, delodajalci, Republika Slovenija, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in drugi zavezanci. Osnova je bruto plača.

Prispevki za socialno varnost se obračunavajo in plačujejo pri jubilejnih nagradah, odpravninah in solidarnostnih pomočeh ter povračilih stroškov v delu, ki presegajo določen znesek teh prejemkov, ki se po Zakonu o dohodnini ne všttevajo v osnovo za davek od osebnih prejemkov, od stimulacij in bonitet, od osnove, ugotovljene v skladu z Zakonom o dohodnini, pri regresih za letni dopust, v delu, ki presega 70 % poprečne plače predpreteklega meseca, če se izplačilo regresa opravi v dveh ali več delih, se ob izplačilu zadnjega dela regresa ugotovi celotna višina regresa in izvrši obračun prispevkov. Zavezanci, ki so v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS in so bili poslani v tujino, plačujejo prispevek za socialno varnost od plače za enaka dela v RS, če z mednarodnimi pogodbami ni drugače določeno. V osnovo za obračunavanje in plačevanje prispevkov za socialno varnost, se ne štejejo drugi prejemki iz delovnega razmerja, razen od odpravnin, izplačanih zaradi prenehanja delovnega razmerja iz operativnih razlogov, od katerih se po drugem odstavku 368. Člena zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ne plačujejo prispevki za socialno varnost. Stopnje prispevkov so: prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za zavarovalno dobo s povečanjem = plačujejo delodajalci, prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje (prispevek za zavarovanje za primer bolzni in poškodbe izven dela, za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov, pogrebnino in posmrtnino, za zdravstvene storitve in povračila potnih stroškov, za nadomestila, pogrebnino in posmrtnino), prispevki za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (za vse pravice, za pravice do zdravstvenih storitev, povračila potnih stroškov ter pogrebnino in posmrtnino, prispevki za porodniško varstvo), prispevki za zaposlovanje. V Sloveniji je mogoče za večji obseg pravic iz zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja skleniti tudi individualno ali kolektivno prostovoljno zavarovanje, ki ga omogočajo kapitalski skladi.

102. Pojasnite osnovne pojme iz pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja (8-15)

(ZPIZ-1-UPB4), [Uradni list RS, št. 109/2006 z dne 23. 10. 2006](#) Pokojninsko in invalidsko zavarovanje: pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Sloveniji je obvezno in enotno za vse zavarovance. S plačevanjem mesečnega prispevka od plače za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se zagotovi urejeno obvezno zavarovanje. Za zagotovitev dodatne socialne varnosti v obdobju po upokojitvi, pa se je možno dodatno zavarovati pri pooblaščenih pokojninskih družbah, vzajemnih pokojninskih skladih in zavarovalnicah. Zavarovanje je lahko individualno ali kolektivno preko delodajalca, pri katerem je oseba zaposlena. Zavarovani primeri kot podlaga za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so: starost, invalidnost, potreba po stalni pomoči in postrežbi, telesna okvara, smrt.

Starostna pokojnina: Pravica do starostne pokojnine je odvisna od dopolnjene starosti zavarovanca in pokojninske dobe, ki pa mora pri najvišji možni starosti obsegati izključno

zavarovalno dobo. Za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do te pokojnine morata biti hkrati izpolnjena oba pogoja, ki se razlikujeta glede na spol zavarovanca.

Predpisane so tri različne možnosti in sicer:

ŽENSKA starost 57 let = pokojninska doba 37 let in 6 mesecev, starost 61 let = pokojninska doba najmanj 20 let, starost 63 let = pokojninska doba najmanj 15 let. MOŠKI starost 58 let = pokojninska doba 40 let, starost 63 let = pokojninska doba najmanj 20 let, starost 65 let = pokojninska doba najmanj 15 let.

V letu 2011 se lahko za izpolnitev manjkajoče pokojninske dobe, določene za pridobitev pravice do starostne pokojnine, poleg pokojninske dobe zavarovanca upošteva kot dodana doba tudi deset dvanajstin: časa zaključenega študija na dodiplomskem in podiplomskem šolanju, časa dejanskega obveznega vojaškega roka, nadomestne civilne službe ali usposabljanja za rezervni sestav policije in časa, v katerem je bil prijavljen pri zavodu za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve ali brezposelna oseba. Upoštevanje naštetih obdobij dodane dobe za izpolnitev pogojev manjkajoče pokojninske dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine pa je možno le v primeru, če ta že niso všteta v pokojninsko dobo! Osebi, ki je bila vključena v obvezno dodatno zavarovanje, se lahko kot dodana doba upošteva četrtna obdobja, v katerem je bila obvezno dodatno zavarovana. Dodana doba vpliva le na izpolnitev pogoja manjkajoče pokojninske dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ne pa tudi na višino odstotka za njeno odmero!

Višino odstotka za odmero starostne pokojnine se torej določi brez upoštevanja dodane dobe. Pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine je mogoče v določenih primerih izpolniti tudi pri nižji starosti. Znižanje starostne meje je mogoče: za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, slovenskega državljanca, za katerega je zavarovanec skrbel in ga vzgajal vsaj pet let; zaradi dela na delovnem mestu, na katerem se je zavarovancu štela zavarovalna doba s povečanjem ali dela v poklicih, ki ga zaradi narave in teže dela po dopolnitvi določene starosti ni mogoče uspešno opravljati; zaradi osebnih okoliščin, pogojenih z zdravstvenim stanjem zavarovanca; zaradi vključitve ženske v obvezno zavarovanje pred dopolnitvijo 18. leta starosti.

Obvezno zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni: (ZZVZZ-UPB3), [Uradni list RS, št. 72/2006](#)

[z dne 11. 7. 2006](#) V Sloveniji je zdravstveno zavarovanje obvezno in prostovoljno. Obvezno zdravstveno zavarovanje izvaja ZZZS. Zavarovanci v sistemu obveznega zdravstvenega zavarovanja so vse zaposlene in samozaposlene osebe in vsi upokojenci, ki prejemajo pokojnino s strani slovenskega nosilca zavarovanja. Status zavarovane osebe lahko pridobijo tudi družinski člani zavarovanca, če nimajo možnosti vstopa na drugi podlagi. Z obveznim zdravstvenim zavarovanjem je zavarovanim osebam lahko zagotovljeno plačilo zdravstvenih storitev v celoti ali pa delno, kar je odvisno od storitve. Obvezno zdravstveno zavarovanje vključuje bolniško zavarovanje, zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela, zavarovanje za poškodbe nastale pri delu ter poklicne bolezni.

Nadomestilo za čas bolniškega staža: Če delojemalec zboli, nadomestilo plače za odsotnost z dela zaradi bolezni prvih 30 dni izplača delodajalec iz lastnih sredstev. Delodajalcu je potrebno predložiti bolniški list, ki ga izda osebni zdravnik. Po preteku prvih 30 dni nadomestilo, na podlagi mnenja osebnega zdravnika, oziroma pristojne zdravniške komisije, ki deluje v okviru ZZZS, izplačuje Zavod za zdravstveno zavarovanje.

Nadomestilo znaša: 100% osnove ob zadržanosti od dela zaradi poklicne bolezni, poškodbe pri delu, presaditve živega tkiva in organov v korist druge osebe, dajanja krvi ter izolacije, ki jo odredi zdravnik; 90% osnove ob zadržanosti od dela zaradi bolezni; 80% osnove ob zadržanosti od dela zaradi poškodb izven dela, nege družinskega člana in spremstva, ki ga odredi zdravnik ter za usposabljanje za rehabilitacijo otroka. Za prostovoljno zdravstveno zavarovanje, ki omogoča pridobitev dodatnih pravic, se vsakdo odloča sam. Priporočljivo je, zavarovanje za razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev, ki jih obvezno zdravstveno zavarovanje ne krije v celoti. Prostovoljno zdravstveno zavarovanje izvajajo zavarovalnice.

103. Pojasnite pojme: starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti (16-23)

Starševsko varstvo: Pravna podlaga je v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih UPB-2 [Uradni list RS, št. 110/2006 z dne 26. 10. 2006](#). Po tem zakonu se uveljavljajo pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo in pravice do družinskih prejemkov, pravice uveljavlja eden od staršev, prenehajo pa s smrtjo otroka.

Zavarovanci za starševsko varstvo so: osebe, ki so v delovnem razmerju v Republiki Sloveniji, osebe v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, poslani na delo v tujino, če niso obvezno zavarovane v državi, v katero so bile poslani, osebe, zaposlene pri tujih in mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih konzularnih in diplomatskih predstavništvih s sedežem v Republiki Sloveniji, če ni z mednarodno pogodbo drugače določeno, osebe, ki na območju Republike Slovenije samostojno opravljajo pridobitno ali poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic, poslovodne osebe gospodarskih družb in direktorji zasebnih zavodov v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovane na drugi podlagi, kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic in so vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, brezposelne osebe, ki prejemajo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije nadomestilo ali denarno pomoč, po predpisih, ki urejajo zavarovanje za primer brezposelnosti, osebe, ki po prenehanju delovnega razmerja prejemajo nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje, osebe, ki prejemajo starševsko nadomestilo po tem zakonu in niso zavarovane na drugi podlagi, osebe, ki imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva po tem zakonu, osebe, ki imajo pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek po tem ali drugem zakonu, brezposelne osebe, ki so vključene v javna dela.

Pravice iz zavarovanja so: starševski dopust, starševsko nadomestilo, pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva. Vrste starševskega dopusta so: porodniški dopust, očetovski dopust, dopust za nego in varstvo otroka, posvojiteljski dopust. Starševski dopust je določen v koledarskih dnevih za polno odsotnost z dela. Družinski prejemki, ki jih je mogoče uveljaviti pri centru za socialno delo so: starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek. Porodniški dopust traja skupaj 105 dni. Bodoča mati mora nastopiti porodniški dopust 28 dni pred predvidenim porodom. V tem času prejema porodniško nadomestilo. Višina nadomestila se določi na podlagi povprečnih plač prejetih v zadnjih 12 mesecih.

Oče ima pravico do očetovskega dopusta, ki traja 90 dni. Z otroškim dodatkom se staršem oziroma otroku zagotovi dodatni prejemek za preživljanje vzgojo in izobraževanje, ki je odvisen od dohodka na družinskega člana.

Zavarovanje za primer brezposelnosti: Pravna podlaga: Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti UPB-1 [Uradni list RS, št. 107/2006 z dne 17. 10. 2006](#). Za primer brezposelnosti se obvezno zavarujejo delavci v delovnem razmerju, prostovoljno pa se za primer brezposelnosti lahko zavarujejo: samostojni podjetniki, samozaposlene osebe ter v določenih primerih osebe lastniki gospodarskih družb, ter slovenski državljani v delovnem razmerju z delodajalcem v tuji državi in njihovi zakonci. Pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti so: denarno nadomestilo; povračilo prevoznih in selitvenih stroškov; pravica do obveznega zdravstvenega zavarovanja in pravica do pokojninskega in invalidskega zavarovanja v času upravičenosti do denarnega nadomestila.

Zavarovanec lahko uveljavi pravico do denarnega nadomestila, če: je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan za primer brezposelnosti in zanj ni na voljo ustrezne zaposlitve. Zavarovanec ohrani pravico do denarnega nadomestila, če: je na razpolago za zaposlitev, zanj ni na voljo ustrezne zaposlitve, zanj po treh mesecih upravičenosti do denarnega nadomestila ni na voljo primerne zaposlitve, aktivno išče zaposlitev, ni na voljo ustreznega programa aktivne politike zaposlovanja, prebiva v Republiki Sloveniji, razen če mednarodni akt ne določa drugače; v času, ko zavarovanec ne prebiva v Republiki Sloveniji, mu pravica do denarnega nadomestila miruje. Osebi preneha pravica do denarnega nadomestila: Če se oseba zaposli, če izpolni pogoje za pridobitev pokojnine, če krši v zaposlitvenem načrtu dogovorjene obveznosti, (odklonite zaposlitev ali vključitev v program

aktivne politike zaposlovanja, ne išče aktivno zaposlitve, ni na razpolago za zaposlitev, dela na črno itd.) ali če se odjavi sama, jo Zavod za zaposlovanje preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb. V času prejemanja denarnega nadomestila je oseba zavarovana zdravstveno, pokojninsko in invalidsko.

Obdavčitev (prometa nepremičnin v Sloveniji) (26/26)

104. Pojasnite naslednje pojme: davki povezani z nepremičninami, davki povezani s prometom nepremičnin, davek na promet nepremičnin (1-10)

105. Pojasnite pojme: davek na dediščine in darila, dohodnina (11-16)

106. Pojasnite pojme : dohodnina, dobiček iz kapitala (sklepne misli, 16-)

Osebne dohodnine

107.

108.

Premoženjski davki (21/21)

109. **Premoženjski davki (temeljni pojmi, namen, davčni vir, pravna podlaga, vrste davkov in oprostitve) (1-9)**

Davek je denarna dajatev pobrana s strani države po sili zakona brez direktne protidajatve, saj so davki in druge dajatve nujno potrebni za delovanje države.

Namen - zadovoljuje kolektivne potrebe, gospodarsko in socialno intervenira, so ena najpomembnejših oblik fiskalnih dohodkov tako po namenu kot tudi po višini, imajo tudi vlogo instrumentov ekonomske in socialne politike.

Davčni vir - sredstva, iz katerih se črpajo davki. Sredstva so bodisi v obliki donosa, dohodka ali premoženja. Pomemben davčni vir je premoženje, katerega razumemo kot denarno vrednost dobrin v trenutku nastanka davčne obveznosti.

Dve kategoriji premoženja:

- nepremično premoženje - zemljišča z vsemi trajnimi izboljšavami (npr, zgradbe, komunalna opremljenost) in
- osebno premoženje - vse ostalo premoženje, ki ni nepremično (npr. plovila, avtomobili, nakit, vrednostni papirji).

Pravna podlaga: zakonodaja, ki določa vrsto in način odmere davkov ter druga razmerja, povezana s premoženjskimi davki:

- Zakon o davkih občanov
- Zakon o davčnem postopku
- Zakon o stavbnih zemljiščih
- Zakon o davku na promet nepremičnin
- Drugi področni zakoni (npr. Zakon o graditvi objektov)
- Pravilniki in odredbe

Vrste davka in oprostitve:

Davek od premoženja - osnova za davek je vrednost stavbe, prostora za počitek oziroma rekreacijo znižana za vrednost, ki ustreza 160 m² stanovanjske površine. Oprostitve plačila davka od premoženja:

- od kmetijskih gospodarskih poslopij;
- od poslovnih prostorov, ki jih lastnik oziroma uživalec uporablja za opravljanje dejavnosti;
- od stanovanjskih stavb zavezancev davka iz kmetijstva, ki so sami ali njihovi družinski člani pokojninsko in invalidsko zavarovani na podlagi dohodkov iz kmetijstva;
- od stavb, ki so razglašene za kulturni ali zgodovinski spomenik;
- od stavb, ki se iz objektivnih razlogov ne morejo uporabljati.

Začasna oprostitvev plačila davka od premoženja:

-prvi lastniki novih stanovanjskih hiš oziroma stanovanj in garaž, in to za dobo 10 let.

Davek na dediščine in darila

Darilo ali dediščina, ki zajema le premoženje, ni predmet obdavčitve, če je skupna vrednost premoženja nižja od 5000 EUR. Davčna osnova za nepremičnine je 80 odstotkov posplošene tržne vrednosti. Oprostitev za I. dedni red, zakon med osebe prvega dednega reda vključuje tudi dediča ali obdarjenca v registrirani istospolni partnerski skupnosti

Davek na promet nepremičnin

Plačuje se od prometa nepremičnin ter od odplačne ustanovitve in odplačnega prenosa ali oddajanja v najem stavbne pravice.

Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč, oprostitev plačila socialno ogroženih – odloči občina.

Davek na vodna plovila

Oprostitev plačila davka od plovil velja za plovila za izvajanje nalog z delovnega področja Policije; Carinske uprave in Slovenske vojske; za izvajanje nalog varovanja morja in celinskih voda in za izvajanje nalog z delovnega področja Uprave RS za pomorstvo in drugo in za plovila, ki so registrirana za opravljanje dejavnosti

110. Pojasnite naslednje pojme: davek na dediščine in darila, davek na promet nepremičnin, nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, davek na vodno plovilo (13-18)

Davek na dediščine in darila - predmet obdavčitve je premoženje, ki ga fizična oseba prejme od fizične ali pravne osebe kot dediščino ali darilo. Kot premoženje se štejejo:

- nepremičnine,
- premoženje (tudi vrednostni papirji in denar)
- premoženjske in druge stvarne pravice.

Davek na promet nepremičnin se plačuje za odplačni prenos lastninske pravice na nepremičninah ter za zamenjavo ene nepremičnine z drugo. Davčna osnova za plačilo davka je prodajna cena. Davčna napoved za promet nepremičnin se vloži pri pristojnem davčnem organu v 15 dneh. Promet nepremičnin je obdavčen z 2% davčno stopnjo.

Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč- za uporabo stavbnega zemljišča se plačuje nadomestilo. Nadomestilo za uporabo nezazidanega stavbnega zemljišča se plačuje od površine nezazidanega stavbnega zemljišča, ki je po prostorskem izvedbenem načrtu določeno za gradnjo.

Nadomestilo za uporabo zazidanega stavbnega zemljišča se plačuje od stanovanjske oziroma poslovne površine stavbe, zavezancem ga odmeri davčni organ na podlagi podatkov, ki mu jih posreduje občina.

Davek na vodna plovila plačuje lastnik (solastnik) plovila od:

- plovil daljših od petih metrov, ki so vpisana v evidencah, vzpostavljenih na podlagi zakonov, ki urejajo plovbo po morju in celinskih vodah, razen plovil v gradnji,
- plovil daljših od petih metrov, katerih lastniki oziroma lastnice so rezidenti Republike Slovenije in izpolnjujejo tehnične pogoje za vpis v evidence plovil iz prejšnje alineje, vendar v njih niso vpisana ter
- plovil daljših od petih metrov, katerih lastniki so rezidenti Republike Slovenije in izpolnjujejo tehnične pogoje za vpis v evidence plovil, vendar v njih niso vpisana, ker so registrirana v tujini.

Davčna obveznost se ugotavlja za obdobje koledarskega leta.

111. Davki po modelu OECD (19-21)

OECD - Organisation for Economic Cooperation and Development (Org. za gospodarsko sodelovanje in razvoj) - 30 držav članic, zavezanih demokraciji in tržnemu gospodarstvu.

- **Periodični davki na nepremičnine** - z njimi se obdavčuje uporaba ali lastništvo zemljišč in stavb. Zavezanci za plačilo tega davka so fizične in pravne osebe.

- **Periodični davki na čisto premoženje** - Davčno osnovo predstavlja vrednost celotnega premoženja posameznika, poleg nepremičnin tudi nekatere premičnine večje posamične vrednosti.

- **Davki na zapuščine, dediščine in darila** - davek na zapuščino je davek na vrednost zapuščine kot celote, ki se lahko izvede še v času življenja donatorja in je tudi njegova obveznost. Davek na dediščino se nanaša le na določen del zapuščine, ki pripada posameznemu dediču.

- **Davki na finančne in kapitalske transakcije** so enkratni davki na izdajo, prenos, nakup in prodajo vrednostnih papirjev ter davki na določene transakcije, kot je na primer overitev pogodb ali prodaja nepremičnin.

- **Drugi neperiodični premoženjski davki** zajemajo davke na čisto premoženje, ki so namenjeni za kritje izdatkov ob izrednih razmerah, kot so vojne, naravne nesreče, in za redistribucijske namene (ob monetarnih reformah) ter ostale davke na premoženje, ki se plačajo ob pridobitvi gradbenega dovoljenja in v primeru, ko se z javno investicijo poveča vrednost premoženja.

- **Drugi periodični premoženjski davki** - V državah OECD se zelo redko uporabljajo. Z njimi se po navadi obdavčuje živina, zlatnina in podobno

Premoženjski davki v Sloveniji in EU 23/23

112. Pojasnite naslednje pojme: razvoj in vrste premoženjskih davkov, splošno in posebno delitev in po OECD-ju (1-10)

113 Ureditev premoženjskih davkov v Sloveniji (11-23)

114. Proračunski sistem EU – uradna izhodišče, uradna načela (1-9)

115. Sprejemanje proračuna EU, njegove perspektive in njegova struktura (10-15)

116. Prejemki in izdatki iz proračuna EU ter proračunski nadzor (16-23)

Socialna zavarovanja (22/22)

117. Pojasnite zgodovinski razvoj, temeljne ideje in načela socialnega zavarovanja (1-10)

118. Pojasnite rizike in storitve ter financiranje socialnih zavarovanj (11-16)

119. Navedite nosilce socialnih zavarovanj, ekonomske in finančne učinke ter finančne izravnave (17-22)

Socialno zavarovanje v Sloveniji (24/24)

120. Zgodovinski razvoj in vrste zavarovanj?(1-11)

Pri nas po vzoru Avsto-ogerske.

Prvi zakoni s področja socialnega zavarovanja – kancler Bismark.

-1883 zakon o bolniškem zavarovanju,

- 1884 zavarovanje za primer nesreče pri delu

- 1889 zavarovanje za primer invalidnosti in starosti.

Socialno zavarovanje je predpisano z zakonom =obvezno=zavarovalno razmerje in nastane neodvisno od volje zavezanca.

V Sloveniji je javni sistem socialne varnosti organiziran v 5 panog:

-pokojninsko in invalidsko zavarovanje

-socialno varstvo

-zdravstveno zavarovanje

- zavarovanje za primer brezposelnosti
- družinsko varstvo

Pokojninsko varstvo je zavarovanje za primer starosti, invalidnosti, telesne okvare ali potrebo po stalni pomoči. Socialno varstvo zagotavlja socialno varnost »od zibeli do groba«.

Zdravstveno zavarovanje je obvezno in vključuje bolezen, poškodbo, poškodbo pri delu, poklicno bolezen, porod, smrt. Zavarovani so vsi, ki imajo kakršen vir dohodka in njihovi družinski člani, pa tudi državljani RS s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova. Zavarovanje za primer brezposelnosti, vendar je čas prejemanja nadomestila vse krajši. Zavarovanje za starševsko varstvo ureja starševski dopust, starševsko nadomestilo, pravice iz naslova krajšega delovnega časa. Družinski prejemki so starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, dodatek za veliko družino...

121. Pojasnite pojme : temeljna načela socialne varnosti in viri financiranja (12-7)

Temeljna načela socialne varnosti so:

-načelo pomoči in se uporabi takrat, ko koristnik pomoči lahko dokaže, da nima sredstev in možnosti sam zagotavljati svoje eksistence, storitve socialne pomoči se financirajo iz davčnih prihodkov,

-načelo zavarovanja se izkazuje tako, da posameznik sam prispeva k svoji ekonomski in socialni varnosti (prispevki delojemalca, delodajalca in države),

-načelo ponudbe je načelo, kjer gre za pravico posameznika, da od države zahteva z zakonom predvidene prejemke, brez obveznosti, da bi moral za to plačevati premije. Kadar samopomoč ni možna npr. žrtve vojn, begunci se financira iz državnih sredstev.

Glavna načina financiranja socialne varnosti sta

*financiranje s prispevki (socialna zavarovanja-delavci, delodajalci)

*financiranje z davki(iz proračuna)

122. Pojasnite pojme: metode transfera, nosilci bremena financiranja socialnega zavarovanja (18-22)

Poznamo tri metode s katerimi se pobirajo sredstva za socialno zavarovanje:

-metoda transferja,

-metoda pokrivanja iz kapitala in

-metoda pokrivanja zapadlih terjatev.

Pri metodi transferja so prispevki v sklade socialnega zavarovanja natančno določeni.

Zavarovalnica po določenem principu razporeja vsa izplačila, ki dospevajo v enem letu na celotno skupnost zavarovancev. Metoda transferjev je mogoča pri obveznem pokojninskem zavarovanju. Pojavlja se problem primanjkljaja pri izplačevanju pokojnin.

Metode financiranja socialne varnosti sta :

Financiranje s prispevki – socialna zavarovanja, delavci, delodajalci

Financiranje z davki – iz proračuna.

Splošni sporazum o carinah in trgovinah WTO (20/20)

123. Pojasnite naslednje pojme(splošno svetovna trgovinska organizacija, struktura in področja WTO (1-10)

Da so države uspele uravnavati svojo mednarodno menjavo, so začele uvajati omejitve uvoza in izvoza. Prvo so države ustanovile Mednarodno trgovinsko organizacijo (ITO).

Države so ustanovile Mednarodno trgovinsko organizacijo s podpisom sporazuma o zaključku Urugvajskega kroga pogajanj v Makarešu 15.04.1994, v veljavo pa je stopila 1.1.1995, ter nadomestila odločbe sistem GATT. Pogajanja znotraj WTO potekajo na različnih ravneh in stopnjah. Svetovna trgovinska organizacija (STO; [angleško](#) World Trade Organization, [kratica](#) WTO) je mednarodna organizacija s sedežem v [Ženevi](#) ([Švica](#)). STO nadzira veliko število sporazumov, ki opredeljujejo [pogoje trgovanja](#) med njenimi članicami. Organizacija je naslednica [Splošnega sporazuma o carinah in trgovanju](#), znanega po kratiki GATT (General Agreement on Tariffs and Trade). Samoopredelitev STO je delovanje v smeri odstranjevanja ovir v mednarodnem trgovanju. S tem STO prispeva h [globalizaciji](#) gospodarstva. Slovenija je članica STO od [30. julija 1995](#). STO je bila ustanovljena [1.](#)

[januarja 1995](#), potem, ko je bil GATT preoblikovan v pogodbeno pravila globalne trgovine. V STO je vključenih preko 145 držav članic.

124. Pojasnite naslednje pojme: temeljna načela WTO, trgovinski spori in WTO ter sklepne misli? (10-20)

Ti sporazumi so plod pogajanj med članicami. S pomočjo teh sporazumov in pravil članic WTO nediskriminatorno delujejo znotraj trgovinskega sporazuma.

Osnovna načela WTO so naslednja:

- sistem največjih ugodnosti
- nacionalni tretma
- prizadevanje za čim svobodnejšo trgovino
- predvidljivost
- prizadevanje za čim svobodnejšo konkurenco

Oblikovanje odnosov med državami in skupinami držav v svetovnem trgovanju je v zadnjih nekaj desetletjih močno narastlo, zato se nenehoma odvijajo pogajanja in sklepajo sporazumi z čim učinkovitejšo svetovno trgovanje.

Premoženjski davki Pernek (33/33)

125. Pojasni razliko med pravimi in nepravimi davki (2-7)

126. Navedite vrste premoženjskih davkov in enega izmed njih podrobno obrazložite (8-22)

127. Opredelite pri premoženjskih davkih: davčno osnovo, davčnega zavezanca in davčno tarifo (23-25)

128. Navedite opravičila (teorije) o pobiranju premoženjskih davkov in eno izmed njih podrobno obrazložite (26-32)